

Prof. dr hab. inż. Łukasz Kaczmarek
Instytut Inżynierii Materiałowej
Wydział Mechaniczny
Politechnika Łódzka

Łódź, 17.04.2024 r.

RECENZJA

Rozprawy doktorskiej mgr inż. Justyny Alicji Słowik
pt. „Wysokowytrzymałe powłoki antybakteryjne na bazie fazy S otrzymywane
metodą reaktywnego rozpylania magnetronowego”
Promotor rozprawy: prof. dr hab. inż. Jolanta Baranowska
Promotor pomocniczy: dr inż. Sebastian Fryska

Niniejsza recenzja została opracowana na podstawie uchwały z dnia 26 marca 2024 r. Rady Dyscypliny Inżynieria Mechaniczna Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie, pismo nr L dz. WIMiM/06/2024.

1. Przedmiot recenzji, informacje ogólne

Przedmiotem niniejszej recenzji jest rozprawa doktorska Pani mgr inż. Justyny Alicji Słowik dotycząca powłok antybakteryjnych na bazie fazy S wytwarzanych w procesie reaktywnego osadzania metodą magnetronową.

Podejmowana tematyka pracy badawczej jest aktualnym zagadnieniem, które stanowi wyzwanie dla wielu ośrodków naukowych na całym świecie oraz firm działających w branży medycznej. Problematyka ograniczenia lub całkowitego wyeliminowania rozwoju bakterii na elementach funkcjonujących w przestrzeni publicznej szczególnie w miejscach takich jak szpitale (klamki, uchwyty, poręcze,

Politechnika Łódzka

Instytut Inżynierii Materiałowej

wózki, przyciski, koszyki itd.) stanowi nie lada wyzwanie. Wynika to z konieczności pogodzenia wielu aspektów: począwszy od zapewnienia zadanych wymagań właściwości mechanicznych, bakteriobójczych, aż po użytkowe, w tym nadania odpowiedniego, finalnego koloru i nierzadko miękkiego chwytu. Cały wachlarz wymagań wymusił poszukiwanie nowych rozwiązań technologicznych umożliwiających tworzenie materiałów hybrydowych na drodze wiązania różnych metod i technik ich opracowywania. Z tego względu recenzowana praca wychodzi temu naprzeciw, co znajduje potwierdzenie w prowadzonych badaniach przez czołowe ośrodki na świecie, w tym:

- Zespół prof. Dennis Formosa z School of Metallurgy and Materials, University of Birmingham, Birmingham B15 2TT, UK. Przykładem są badania opublikowane na łamach Thin Solid Films, Volume 644, 31 December 2017, Pages 71-81.
- Zespół Stefania Bobaru z BSH Electrodomésticos España, S.A. (CIV-TME), Zaragoza, Spain. Przykładem są badania opublikowane na łamach Materials Today Communications, Volume 31, June 2022.
- Zespół Prof. Dr.-Ing. Alfred Ludwig z Ruhr-Universität Bochum, Institut für Werkstoffe, Materials Discovery and Interfaces. Przykładem są badania opublikowane na łamach ACS Combi Sci. 20, 137-150, DOI: 10.1021/acscmbsci.7b00135.

Zaproponowana przez doktorantkę metoda rozpylania magnetronowego wykorzystywana jest od wielu lat w różnych obszarach inżynierii, w tym m.in. do wytwarzania powłok o niskim współczynniku tarcia, antyadhezyjnych, odpornych na korozję wysokotemperaturową, powłok dekoracyjnych czy bakteriobójczych, w tym także nakładanych na materiały polimerowe (w konstrukcjach urządzeń z wysokowydajnym systemem chłodzenia podłoża). Tak szeroką gamę powłok uzyskuje się dzięki możliwości stosowania nawet sześciu magnetronów w jednej komorze z możliwością wykorzystania katod praktycznie o dowolnym składzie chemicznym, a także z wykorzystaniem gazów reaktywnych.

Technologia magnetronowa z dużym powodzeniem stosowana jest od wielu lat w przemyśle. Nakładanie powłok o szerokim spektrum funkcjonalności, w swojej ofercie posiadają m.in. takie międzynarodowe firmy jak: AJA International, Inc.

Politechnika Łódzka

Instytut Inżynierii Materiałowej

USA, I HAUZER TECHNO COATING B.V. Holandia czy VON ARDENNE GmbH Niemcy.

Zgodnie z raportem Bio-based Coatings Market Size & Share Forecast 2032 wartość rynku związanego z powłokami wynosił 11,5 biliona dolarów. Przewiduje się, że jego wartość wzrośnie do ponad 28 bilionów dolarów do roku 2032. Analizy te wyraźnie wskazują na potencjał i potrzebę opracowywania układów powłokotwórczych o szerokim zróżnicowaniu właściwości fizykochemicznych. Z tego względu recenzowana praca doktorska w sposób wyraźny wpisuje się w światowe trendy w obszarze wytwarzania powłok funkcjonalnych o zadanych parametrach mechanicznych.

Doktorat napisany został w układzie klasycznym. Wyróżnić można: wstęp, przeglądu aktualnego stanu wiedzy uwzględniający: zagrożenia mikroorganizmami na powierzchniach dotykowych, modyfikację powierzchniową stali austenitycznej pod względem poprawy jej właściwości fizykochemicznych i bakterioobójczych wraz z analizą mechanizmów za to odpowiadających.

Dla tak skonstruowanego przeglądu literatury (34 strony) sformułowano cel oraz tezę pracy pt. *„Na drodze reaktywnego rozpylania magnetronowego tarcz ze stali austenitycznej i miedzi możliwe jest otrzymanie na chromowo-niklowej stali austenitycznej powłok antybakteryjnych o wysokiej twardości i ciągliwości umożliwiającej odkształcenie plastyczne bez pęknięć w warunkach naprężeń ściskających”*.

Wyniki badań i ich dyskusję przedstawiono w tradycyjnym układzie opisując w pierwszej kolejności zastosowane materiały i ich przygotowanie, techniki badawcze, w ramach których wykorzystano szerokie ich spektrum w tym m.in. metody rentgenowskie do oceny budowy fazowej wytworzonych powłok, Mikroskopię SEM, TEM, a także badania nanoindentacji oraz trójpunktowe zginanie.

Praca liczy 144 strony, przytoczono 149 pozycji literaturowych, w ujęciu całościowym opisujących stan wiedzy z uwzględnieniem trendów i właściwości przedmiotowych technik osadzania i modyfikacji powłok o właściwościach antybakteryjnych oraz ich właściwościach mechanicznych.

Uwagi i komentarze:

1. Uważam, że w przypadku przyjęcia głównej osi badawczej skupionej wokół wytworzenia powłok o zadanych parametrach mechanicznych należałoby zmienić kolejność opisywanych wyników badań. Wynikowe właściwości mechaniczne powinny być wytłumaczone strukturalnymi analizami powłok a nie odwrotnie. Fakt ten natomiast został dobrze zobrazowany na rys. 4.1 str. 37.
2. Zabrakło wyraźnego, krytycznego podsumowania literatury z uwypukleniem obecnego stanu wiedzy wraz z konkretnym wskazaniem problemów technologicznych czy interpretacyjnych występujących zjawisk itd., na bazie których określono cel i tezę pracy – str. 34.
3. Zabrakło wskazania danego elementu, co do którego stawiane są konkretne wymagania właściwości mechanicznych (z podaniem nawet szacowanych wartości, które musi spełnić) i na podstawie tego wytypować daną powłokę oraz przeprowadzić stosowne (niezbędne) badania, szczególnie mechaniczne weryfikujące jego zastosowanie.
4. Praca przygotowana jest starannie pod względem merytorycznym i edycyjnym. Natomiast Doktorantka nie ustrzegła się literówek, czy wstawiania wykresów uzyskanych bezpośrednio z danej aparatury badawczej z opisem w j. angielskim.

2. Ocena merytoryczna oraz uwagi szczegółowe

Przedłożona do oceny praca charakteryzuje się zwartą i logiczną strukturą. Przeprowadzona przez Doktorantkę część badawcza została zobrazowana schematem zamieszczonym na str. 37. Fakt ten wyraźnie ułatwia analizę prowadzonych prac technologicznych i ich weryfikacji.

Poniżej wyłuszczyłem przykładowe zagadnienia, co do których proszę o ustosunkowanie się Doktorantki.

1. Czy i jak skład osadzonych powłok odpowiada składowi katod zastosowanych w procesie rozpylania magnetronowego (oczywiście z pominięciem wbudowania atomów zastosowanych gazów reaktywnych i

- miedzi). Proszę krótko omówić bez przeprowadzania dodatkowych obliczeń udziałów %.
2. Czy były przeprowadzone badania naprężeń w wytworzonych powłokach i czy ta wartość ulegała zmianie w zależności od jej grubości, warunków osadzania itd.?
  3. W oparciu o zamieszczone na Rys. 6.1 morfologie wytworzonych powłok Doktorantka opisuje porowatość czy definiuje cyt.: „zwartość powłoki”. Czy zostały zastosowane narzędzia dotyczące obróbki obrazu, które mogłyby ilościowo określić analizowane zjawiska i potwierdzić wnioski?
  4. Na stronie 29 Doktorantka pisze cyt.: *„Pękanie odbywa się najczęściej po granicach ziaren... W przypadku rozdrobnienia ziarna do rozmiarów nanometrycznych sieć granic jest na tyle rozwinięta, że pęknięcie odbywa się po złożonym torze, a więc jego propagacja jest spowolniona. Ponadto rozmiar pęknięcia jest proporcjonalnie powiązany z rozmiarem ziaren, współczynnik koncentracji naprężeń można zatem znacząco zmniejszyć poprzez zmniejszenie rozmiaru ziaren.”*
    - a) Czy rozdrobnienie ziaren jest jedynym mechanizmem hamowania propagacji pęknięć?
    - b) Z czego wynika, że cyt.: „rozmiar pęknięcia jest proporcjonalnie powiązany z rozmiarem ziaren”?
    - c) Czy rzeczywiście naprężenia zależne są od wielkości ziaren? Jeśli tak to w jaki sposób?
  5. Doktorantka w części przeglądu literatury opisuje potencjalne mechanizmy obumierania bakterii – rys. 1.1., str. 16. Czy schemat wyczerpuje temat jeśli nie proszę o podanie innych potencjalnych mechanizmów i ich ewentualnego współistnienia.
  6. Tabela 6.1 str. 51. Z czego wynika podwyższona zawartość Al w powłoce oznaczonej SCu60?
  7. Interesującym zjawiskiem było zidentyfikowanie braku powiązania epitaksjalnego wzrostu warstw z fazy SCu i Cu₃N natomiast zauważenie ograniczonej wzajemnej dyfuzji pierwiastków, pomimo relatywnie wysokiej

temperatury osadzania powłok stanowi ciekawy wniosek poznawczy. Fakt ten może stanowić nowy obszar badawczy Doktorantki.

Powyższe uwagi nie umniejszają użyteczności uzyskanych wyników badań. Stanowią uszczegółowienie przeprowadzonych analiz, a także ich rozwinięcie. Praca jest niezwykle ciekawa zarówno od strony poznawczej jak i aplikacyjnej wyraźnie porządkując interpretację mechanizmów tworzenia się powłok o określonych właściwościach mechanicznych w procesie reaktywnego rozpylania magnetronego.

W pracy doktorskiej wyróżnić należy osiągnięcia naukowe dotyczące:

1. Powiązania mechanizmów odkształcenia wytworzonych powłok w zależności od charakteru naprężeń oraz obecności pasmowych wydzieleni miedzi w odniesieniu do analizy parametrów determinujących występowanie fazy wysokoentropowej.
2. Wytworzenia nowych powłok na bazie fazy S, wielowarstwowych i gradientowych wraz z powiązaniem ich morfologii z blokowaniem dyfuzji składników powłoki, pomimo zastosowania relatywnie wysokiej temperatury i środowiska aktywującego w postaci plazmy. Fakt ten znacząco poprawia wiązkość powłoki zarówno w warunkach ściskania jak i jej rozciągania. Dodatkowo przyczynia się to do uzyskania powłok o drobnoziarnistej strukturze dzięki czemu jej twardość jest wyższa niż stali austenitycznej stanowiącej podłoże.

3. Wnioski końcowe

W recenzowanej pracy doktorskiej, w celu udowodnienia postawionej tezy wykorzystano szeroki wachlarz nowoczesnych metod i technik badawczych. Na uwagę zasługują badania z wykorzystaniem Transmisyjnej Mikroskopii Elektronowej oraz szczegółowa interpretacja uzyskanych wyników, a także analiza występujących faz wysokoentropowych.

Doktorantka wykazała się odpowiednią znajomością metod badawczych i analizą uzyskanych wyników badań. Udowodniła, że potrafi odpowiednio zaplanować i zrealizować eksperyment badawczy. Uzyskane wyniki stanowią zadowalający wkład w rozwój inżynierii mechanicznej szczególnie w zakresie powiązania składu chemicznego, struktury i parametrów wytwarzania powłok funkcjonalnych z wynikowymi właściwościami mechanicznymi. W tym miejscu należy podkreślić interdyscyplinarność pracy w powiązaniu z inżynierią materiałową.

Rozwinięcie mechanizmów wzrostu powłok, ich subsegregacji, a w konsekwencji tworzenia wielowarstw stanowić może silny punkt do opracowania habilitacji szczególnie pod kątem wytwarzania materiałów o podwyższonej odporności na pękanie.

Na podstawie powyższego stwierdzam, że mgr inż. Justyna Alicja Słowik spełnia wszystkie warunki określone w art. 13 ust. 1 *Ustawy z dnia 14.03.2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* (Dz. U. z dnia 21.06.2016 r., poz. 882), co uzasadnia dopuszczenie Pani magister inżynier Justyny Alicji Słowik do dalszych etapów postępowania w przewodzie doktorskim.

Z poważaniem,
Prof. dr hab. inż. Łukasz Kaczmarek